

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΛΕΓΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ Ζ΄ - ΚΩΔΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (Κ.Φ.Α.Σ.)

Αθήνα, 26/10/2015

Αρ. Πρωτ.: ΔΕΛ Ζ ΚΦΑΣ 1142901 ΕΞ 2015

ΠΡΟΣ: Ως Π.Δ.

Ταχ. Δ/ση : Καρ. Σερβίας 10
Ταχ. Κωδ. : 101 84 Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 3610030-210 3610065
FAX : 210 3615052
E-Mail : d.eleg7@mofadm.gr

Θέμα: «Παροχή διευκρινίσεων, επί των διατάξεων περί εκδιδόμενων παραστατικών πώλησης με βάση τις διατάξεις των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (ν.4308/2014)»

Με αφορμή γραπτά και προφορικά ερωτήματα σχετικά με το θέμα, με το παρόν έγγραφο διευκρινίζονται τα εξής:

Α. Έκδοση στοιχείων λιανικής πώλησης με το σύστημα της παραγγελιοληψίας, από οντότητες - εκμεταλλευτές καταστημάτων, που διαθέτουν στο κοινό οποιοδήποτε είδος τροφής ή ποτού.

1. Από 01.01.2015, ημερομηνία έναρξης ισχύος των Ε.Λ.Π. (ν.4308/2014), η έκδοση στοιχείων λιανικής γίνεται με τη χρήση φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (φορολογική ταμειακή μηχανή ή μηχανισμό Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ.), που προβλέπει ο ν.1809/1988 κατά τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου, κατά το χρόνο παράδοσης ή έναρξης της αποστολής, όταν πρόκειται για πώληση αγαθών (άρθρα 12 και 13 Ε.Λ.Π.-ν.4308/2014).

2. Περαιτέρω, με το άρθρο 9 της Α.Υ.Ο.ΠΟΛ.1220/2012 η οποία διατηρείται σε ισχύ και με τις διατάξεις του ν.4308/2014, ως προς τις προβλεπόμενες ιδιότητες και τα τεχνικά χαρακτηριστικά των Φ.Η.Μ., ορίζεται η διαδικασία έκδοσης των αποδείξεων λιανικής με τη χρήση Φ.Τ.Μ. με πρόγραμμα εστιατορίου, σύμφωνα με την οποία, για κάθε σερβίρισμα παραδίδεται στο τραπέζι μια προσωρινή απόδειξη με τα σερβιριζόμενα είδη και τις επιμέρους αξίες κάθε είδους, χωρίς να αναγράφεται συνολικό άθροισμα του ποσού και στο τέλος εκδίδεται τελική νόμιμη απόδειξη για το «κλείσιμο» του λογαριασμού του τραπεζιού,

στην οποία αναφέρονται αναλυτικά τα είδη που καταναλώθηκαν και η συνολική τους αξία. Τα δεδομένα δε τόσο των προσωρινών αποδείξεων όσο και της τελικής απόδειξης, ενταμιεύονται στη φορολογική μνήμη αυτής.

3. Συνεπώς, οι εκδίδοντες αποδείξεις λιανικής με τη χρήση Η/Υ και μηχανισμού Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ., μπορούν να κάνουν ανάλογη εφαρμογή των προαναφερομένων και αντί να εκδίδουν σημασμένες αποδείξεις λιανικής πώλησης με κάθε σερβίρισμα, να εκδίδουν προσωρινές αποδείξεις δελτία παραγγελίας με σήμανση και για το «κλείσιμο» του λογαριασμού του τραπεζιού μια απόδειξη λιανικής πώλησης με σήμανση, για το σύνολο των σερβιρισθέντων ειδών.

Β. Έκδοση παραστατικών από τους εκμεταλλευτές που διαθέτουν φαγητά και ποτά για επιτόπια κατανάλωση και τους εκμεταλλευτές τουριστικών καταλυμάτων, για τις παρεχόμενες από αυτούς υπηρεσίες.

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 38 του ν. 4308/2014, από την 1^η Ιανουαρίου 2015 καταργήθηκε κάθε διάταξη, ερμηνευτική εγκύκλιος ή Οδηγία που είχε εκδοθεί δυνάμει των διατάξεων του Κ.Β.Σ. (π.δ.186/1992) ή του Κ.Φ.Α.Σ. (ν.4093/2012). Κατά συνέπεια, στις περιπτώσεις που εκδίδονται αποδείξεις λιανικής πώλησης από εκμεταλλευτές καταστημάτων, που διαθέτουν φαγητά και ποτά για επιτόπια κατανάλωση ή και από τμήματα των τουριστικών καταλυμάτων για τη διάθεση στο κοινό οποιουδήποτε είδους τροφής ή ποτού για επιτόπια κατανάλωση (π.χ. εστιατόριο, καφετέρια, μπαρ), δεν μπορεί να γίνει πλέον χρήση των οριζομένων στην εγκύκλιο ΠΟΛ.1098/26.4.1991, περί έκδοσης τιμολογίου σε αντικατάσταση των εκδοθέντων αποδείξεων λιανικής πώλησης, λόγω της μη έγκαιρης γνωστοποίησης της ιδιότητας του πελάτη – οντότητας, καθώς η εγκύκλιος αυτή έπαψε να ισχύει από 01.01.2015. Στις περιπτώσεις που, έχει λανθασμένα εκδοθεί απόδειξη λιανικής αντί για τιμολόγιο, μπορεί να γίνει χρήση των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 12 του ν.4308/2014, μπορεί δηλαδή να εκδοθεί πιστωτικό στοιχείο λιανικής πώλησης και στη συνέχεια τιμολόγιο προς την πράγματι αντισυμβαλλόμενη οντότητα για την ορθή απεικόνιση της συναλλαγής.

2. Από τις διατάξεις του άρθρου 9 και της παραγράφου 2 του άρθρου 12 του ν.4308/2014, με τις οποίες ορίζεται το υποχρεωτικό περιεχόμενο των εκδιδόμενων από τις οντότητες τιμολογίων και αποδείξεων λιανικής πώλησης ή παροχής υπηρεσιών δεν τίθεται κάποια απαγόρευση ή περιορισμός ως προς την αναγραφή πρόσθετου περιεχομένου πληροφοριακού χαρακτήρα στα εν λόγω παραστατικά. Συνεπώς, στα παραστατικά, που εκδίδουν οι εκμεταλλευτές τουριστικών καταλυμάτων για τις παρεχόμενες από αυτούς

υπηρεσίες διαμονής, μπορεί να αναγράφονται πρόσθετα δεδομένα πληροφοριακού χαρακτήρα, όπως ενδεικτικά αναφέρονται το περιεχόμενο ή οι αριθμοί των παραστατικών που έχουν εκδοθεί και παραδοθεί μεμονωμένα σε κάθε πελάτη για πωλήσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών από τα λοιπά τμήματα του τουριστικού καταλύματος (π.χ. εστιατόριο, πισίνα, μπαρ κ.λπ.). Στην περίπτωση που προσφέρονται αγαθά ή παρέχονται υπηρεσίες, από τα λοιπά τμήματα του τουριστικού καταλύματος, στο πλαίσιο προκαθορισμένης συμφωνίας «πακέτο» (π.χ. διαμονή με πρωινό, ημιδιατροφή, all inclusive κ.λπ.), δεν εκδίδονται διακεκριμένα παραστατικά από το εκάστοτε τμήμα, αλλά εκδίδεται ένα παραστατικό συνολικά για τις προσυμφωνημένες πωλήσεις αγαθών και παροχές υπηρεσιών, που περιλαμβάνονται στο προσφερόμενο «πακέτο».

Γ. Τρόπος έκδοσης παραστατικών από οντότητες - εκμεταλλευτές ΤΑΞΙ, σε περίπτωση που συνάπτονται συμφωνίες με τουριστικά γραφεία και ξενοδοχεία.

1. Με βάση τις διατάξεις του άρθρου 8 των Ε.Λ.Π. (ν.4308/2014) για συναλλαγές μεταξύ οντοτήτων εκδίδονται τιμολόγια. Οπότε στην περίπτωση κατά την οποία οντότητα-εκμεταλλευτής ΤΑΞΙ συνάπτει συμφωνητικά με άλλες οντότητες π.χ. τουριστικά γραφεία ή ξενοδοχεία, για τη μεταφορά πελατών τους με αντίτιμο ανά δρομολόγιο και επιβάτες, διαφορετικό (π.χ. μεγαλύτερο) από την αναγραφόμενη αξία στην ΑΔΗΜΕ του ταξιμέτρου, γίνεται δεκτό ότι για την ορθή αποτύπωση των συναλλαγών εκδίδονται τιμολόγια. Επί των υπόψη τιμολογίων, στα πλαίσια των οριζόμενων από τις διατάξεις του άρθρου 9 των Ε.Λ.Π., και μετά τις διευκρινίσεις που παρασχέθηκαν με την ΠΟΛ.1003/31.12.2014 αναφορικά με το περιεχόμενο αυτών, πρέπει να αναγράφεται η συμφωνηθείσα αμοιβή καθώς και ότι τα εν λόγω τιμολόγια εκδίδονται «βάσει ειδικής συμφωνίας» και σε αντικατάσταση των αριθμ... αποδείξεων, που έχουν εκδοθεί από την υπόψη ΑΔΗΜΕ ταξιμέτρων.

2. Οι εγγραφές στα λογιστικά αρχεία της οντότητας διενεργούνται με βάση τα εν λόγω στελέχη των τιμολογίων, ενώ για την σωστή αποτύπωση των συναλλαγών στα λογιστικά αρχεία αυτής, δεδομένου ότι στο δελτίο ημερήσιας κίνησης «Ζ» περιλαμβάνεται και η αξία των αποδείξεων εσόδου, που έχουν εκδοθεί με την ΑΔΗΜΕ ταξιμέτρου, οι οποίες αντικαταστάθηκαν από τα τιμολόγια, αφαιρούνται τα εν λόγω ποσά, με την έκδοση πιστωτικού στοιχείου λιανικής πώλησης, κατά τα αναφερόμενα με τις διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 12 των Ε.Λ.Π., το οποίο και καταχωρείται στα τηρούμενα βιβλία. Οι εκδιδόμενες από την ΑΔΗΜΕ ταξιμέτρου αποδείξεις εσόδου, επισυνάπτονται στα στελέχη

των τιμολογίων και των πιστωτικών στοιχείων λιανικής πώλησης, για την τεκμηρίωση των υπόψη συναλλαγών.

3. Τέλος σημειώνεται ότι, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 11 των Ε.Λ.Π. (ν.4308/2014), ο χρόνος έκδοσης του τιμολογίου σε περίπτωση συνεχιζόμενης παροχής υπηρεσίας είναι η 15^η ημέρα του επόμενου μήνα από την περίοδο στην οποία μέρος της σχετικής αμοιβής καθίσταται απαιτητό για τις υπηρεσίες που έχουν παρασχεθεί.

Επισημαίνεται ότι, ο καθοριζόμενος, από τις προαναφερόμενες διατάξεις χρόνος έκδοσης του τιμολογίου, δεν είναι δυνατό να παραταθεί από συμφωνία, έγγραφη ή προφορική των αντισυμβαλλόμενων.

Ακριβές Αντίγραφο

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ

**Ο Προϊστάμενος του Αυτοτελούς
Τμήματος Διοίκησης**

ΤΑΤΙΑΝΑ ΛΕΒΑΚΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

I. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. Αποδέκτες πίνακα Β' (εκτός του 2)
2. Αποδέκτες πίνακα ΣΤ' (μόνο τα 1, και 2)
3. Κεντρική Υπηρεσία Σ.Δ.Ο.Ε. και Περιφερειακές Δ/νσεις
4. Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.)
5. Δ/νση Υποστήριξης Ηλεκτρονικά Συναλλασσομένων (e-υπηρεσίες)
(με την παράκληση να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Γ.Γ.Δ.Ε.)
6. Κούβελα Ηλία
Ύδρας 142, Καλαμάτα Τ.Κ. 24100
7. ΕΡΝΣΤ & ΓΙΑΝΓΚ Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών
Χειμάρρας 8β Μαρούσι, 151 25 Αθήνα
8. Λυγνό Ιωακείμ
Μεσαριά Θήρας Κυκλάδων Τ.Κ. 84700

II. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Αποδέκτες πίνακα Α΄, Η΄, Θ΄ (μόνο τα 1, 2 και 3), ΙΒ΄, ΙΗ΄, ΙΘ΄(μόνο το 14), ΚΓ΄
2. Φορολογικές Περιφέρειες Αθηνών, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Πατρών

III. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Αναπληρωτή Υπουργού
3. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων
4. Γραφείο κ. Γεν. Δ/ντή Φορολογικής Διοίκησης
5. Γραφεία κ.κ. Γεν. Δ/ντών
6. Γραφείο Επικοινωνίας και Πληροφόρησης Πολιτών
7. Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων
8. Διεύθυνση Ελέγχων
  - α) Γραφείο κας Διευθύντριας
  - β) Τμήμα Ζ΄ Κ.Φ.Α.Σ. (5 αντίγραφα)